

2. KOMPLEKSNOŠT ALGORITAMA

1. Odrediti kompleksnost problema da li u zadanom grafu sa n čvorova postoji potpun podgraf sa k čvorova.

Rešenje. Jedan algoritam za rešavanje ovog problema se sastoji u tome što se ispituju sistematski svi podgrafovi sa k čvorova i što se proverava da li je neki od njih potpun. Za polazni graf sa n čvorova potrebno je ispitati svih $\binom{n}{k}$ skupova od po k čvorova. Za veliko n i malo k kompleksnost je polinomska:

$$\binom{n}{k} = O(n^k).$$

Za veliko n i $k \sim n/2$ kompleksnost je eksponencijalna:

$$\binom{n}{k} \sim \binom{2k}{k} = \frac{(2k)!}{k!k!} \sim \frac{4^k}{\sqrt{k\pi}} = O(4^k).$$

2. U zavisnosti od prirodnog broja n , uzimajući operacije sabiranja i množenja za elementarne korake, proceniti kompleksnost izračunavanja vrednosti polinoma:

$$F(x, y) = \sum_{m=0}^n \sum_{k=0}^m a_{k,m-k} x^k y^{m-k}$$

u datoj tački $(x_0, y_0) \in R^2 \setminus \{(0, 0)\}$. Koeficijenti polinoma $a_{i,j}$, za $0 \leq i+j \leq n$, su poznati realni brojevi i postoji bar jedno $a_{i,j} \neq 0$ za $i+j=n$.

Rešenje. Iz zbira:

$$F(x, y) = \sum_{0 \leq i+j \leq n} a_{i,j} x^i y^j = \sum_{m=0}^n \sum_{k=0}^m a_{k,m-k} x^k y^{m-k},$$

izdvojimo sabirke:

$$\Phi_m(x, y) = \sum_{k=0}^m a_{k,m-k} x^k y^{m-k},$$

koji predstavljaju sumu monoma multistepena m ($m = 0, 1, \dots, n$). U sabirku $\Phi_m(x, y)$ se koristi najviše m sabiranja i najviše $(m+1) \cdot m$ množenja, tj. sveukupno $b_m = m^2 + 2m$ elementarnih operacija. Odatle, za računanje vrednosti polinoma $F(x, y)$ se koristi najviše:

$$\sum_{m=0}^n b_m + n = \sum_{m=0}^n (m^2 + 2m) + n = \frac{n(n+1)(2n+1)}{6} + n(n+1) + n = \frac{1}{3}n^3 + \frac{3}{2}n^2 + \frac{13}{6}n$$

elementarnih operacija. Sveukupno, kompleksnost problema je reda $O(n^3)$.

3. Neka su dati skupovi polinoma: $\mathcal{P}_m = \{P(x, y, z) = \sum_{0 \leq p+q+r \leq m} a_{p,q,r} x^p y^q z^r \mid a_{p,q,r} \in R\}$ i postoji bar jedno $a_{p,q,r} \neq 0$ za $p+q+r=m$ ($m \in N$).

a) Za $g \in \mathcal{P}_m$, u zavisnosti od prirodnog broja m , izračunati kompleksnost računanja $g(x, y, z)$ u tački $(x_0, y_0, z_0) \in R^3 \setminus \{(0, 0, 0)\}$.

b) Neka $g \in \mathcal{P}_m$ i neka je formirana vektorska funkcija $\vec{f} = (f_1, f_2, f_3)$ za $f_1, f_2, f_3 \in \mathcal{P}_m$. U zavisnosti od prirodnog broja m , odrediti kompleksnost računanja vrednosti diferencijalnih operacija prvog reda:

$$(i) \quad \text{grad } g(x, y, z) = \frac{\partial g}{\partial x} \vec{i} + \frac{\partial g}{\partial y} \vec{j} + \frac{\partial g}{\partial z} \vec{k},$$

$$(ii) \quad \text{rot } \vec{f}(x, y, z) = \left(\frac{\partial f_3}{\partial y} - \frac{\partial f_2}{\partial z} \right) \vec{i} + \left(\frac{\partial f_1}{\partial z} - \frac{\partial f_3}{\partial x} \right) \vec{j} + \left(\frac{\partial f_2}{\partial x} - \frac{\partial f_1}{\partial y} \right) \vec{k},$$

$$(iii) \quad \text{div } \vec{f}(x, y, z) = \frac{\partial f_1}{\partial x} + \frac{\partial f_2}{\partial y} + \frac{\partial f_3}{\partial z},$$

u tački $(x_0, y_0, z_0) \in R^3 \setminus \{0\}$.

Rešenje. a) Polinomska funkcija:

$$\begin{aligned} g(x, y, z) = & \sum_{i=0}^m \left(\underbrace{(a_{i,0,0} \cdot x^i)}_{(1)} + \underbrace{(a_{i-1,1,0} \cdot x^{i-1} \cdot y + a_{i-1,0,1} \cdot x^{i-1} \cdot z)}_{(2)} \right. \\ & + \underbrace{(a_{i-2,2,0} \cdot x^{i-2} \cdot y^2 + a_{i-2,1,1} \cdot x^{i-2} \cdot y \cdot z + a_{i-2,0,2} \cdot x^{i-2} \cdot z^2)}_{(3)} \\ & \vdots \\ & \left. + \underbrace{(a_{0,i,0} \cdot y^i + a_{0,i-1,1} \cdot y^{i-1} \cdot z + a_{0,i-2,2} \cdot y^{i-2} \cdot z^2 + \dots + a_{0,0,i} \cdot z^i)}_{(i+1)} \right) \end{aligned}$$

ima pod znakom sume najviše $k_i = 1 + 2 + 3 + \dots + (i+1) = (i+1)(i+2)/2$ sabiraka za $i \in \{0, 1, \dots, m\}$. Pri tom u svakom sabirku ima najviše i množenja. Samim tim pod znakom sume se vrši najviše $k_i \cdot i$ množenja $(\cdot)$ i $k_i - 1$ sabiranja $(+)$, odnosno koristi se najviše $ik_i + k_i - 1 = (i+1)k_i - 1$ elementarnih operacija za $i \in \{0, 1, \dots, m\}$. Sveukupno, maksimalan broj elementarnih operacija je dat sumom:

$$\begin{aligned} \sum_{i=0}^m \left((i+1)k_i - 1 \right) &= \sum_{i=0}^m \left((i+1) \frac{(i+1)(i+2)}{2} - 1 \right) \\ &= \sum_{i=0}^m \frac{i^3 + 4i^2 + 5i + 2}{2} = \frac{m^4}{8} + \frac{11m^3}{12} + \frac{19m^2}{8} + \frac{31m}{12} + 1. \end{aligned}$$

Odatle zaključujemo da je kompleksnost računanja vrednosti funkcije g u tački reda $O(m^4)$.

b) Kako su za $f \in \mathcal{P}_m$ parcijalni izvodi: $\frac{\partial f}{\partial x}$, $\frac{\partial f}{\partial y}$ i $\frac{\partial f}{\partial z}$ polinomi stepena $m-1$, to je kompleksnost računanja vrednosti parcijalnih izvoda polinomne funkcije u tački takođe reda $O(m^4)$. Na osnovu prethodnog kompleksnost računanja vrednosti diferencijalni operacija grad $g(x, y, z)$, rot $\vec{f}(x, y, z)$ i div $\vec{f}(x, y, z)$ je istog reda $O(m^4)$.

4. Neka je data trodijagonalna determinanta:

$$D_n = \begin{vmatrix} a_1 & c_2 & 0 & 0 & \cdots & 0 & 0 \\ b_1 & a_2 & c_3 & 0 & \cdots & 0 & 0 \\ 0 & b_2 & a_3 & c_4 & \cdots & 0 & 0 \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & 0 & \cdots & a_{n-1} & c_n \\ 0 & 0 & 0 & 0 & \cdots & b_{n-1} & a_n \end{vmatrix},$$

pri čemu $a_i, b_j, c_k \neq 0$ ($1 \leq i \leq n$, $1 \leq j < n$, $1 < k \leq n$). Odrediti kompleksnost algoritma za računanje trodijagonalne determinante ukoliko se vrši:

a) svođenje determinante na trougaoni oblik;

b) potpun razvoj determinante¹ koristeći datu formulu: $D_n = a_n \cdot D_{n-1} - c_n b_{n-1} \cdot D_{n-2}$ ($D_1 = a_1$, $D_2 = a_1 a_2 - b_1 c_2$).

Rešenje. a) Prema GAUSSovom algoritmu polazna determinanta se transformiše u determinantu:

$$(*) \quad D_n = \begin{vmatrix} a_1 & c_2 & 0 & 0 & \cdots & 0 & 0 \\ 0 & a'_2 & c_3 & 0 & \cdots & 0 & 0 \\ 0 & 0 & a'_3 & c_4 & \cdots & 0 & 0 \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & 0 & \cdots & a'_{n-1} & c_n \\ 0 & 0 & 0 & 0 & \cdots & 0 & a'_n \end{vmatrix},$$

vršeći u $n-1$ koraka po 2 deljenja i 1 sabiranje. Samim tim iz (*) dobijamo konačni rezultat $D_n = a_1 a'_2 a'_3 \dots a'_n$ sa $n-1$ množenja. Sveukupno, maksimalan broj elementarnih operacija iznosi $(n-1) \cdot (2+1) + (n-1) = 4n-4$. Kompleksnost algoritma je reda $O(n)$.

b) Razvojem determinante D_n po poslednjoj koloni dobija se navedena rekuretna relacija:

$$D_n = a_n \cdot D_{n-1} - c_n b_{n-1} \cdot D_{n-2},$$

za $n \geq 3$. Označimo sa $F(n)$ broj nenula sabiraka koji se dobijaju računanjem determinante D_n po definiciji. Odredimo prva četiri člana niza $F(n)$. Za $n=1$ je $D_1 = a_1$ i $F(1)=1$. Za $n=2$ je $D_2 = a_1 a_2 - b_1 c_2$ i $F(2)=2$. Za $n=3$ je $D_3 = a_1 a_2 a_3 - a_1 b_2 c_3 - a_3 b_1 c_2$ i $F(3)=3$. Za $n=4$ je $D_4 = a_4 D_3 - c_4 b_3 D_2 = a_4(a_1 a_2 a_3 - a_1 b_2 c_3 - a_3 b_1 c_2) - c_4 b_3(a_1 a_2 - b_1 c_2)$ i $F(4)=3+2=5$. Dokažimo matematičkom indukcijom da je $F(n) = F_n$, gde je F_n n -ti član FIBONACCIjevog niza. Neka je $F(n-1) = F_{n-1}$ i $F(n) = F_n$, tada induktivni korak se dobija iz $D_{n+1} = a_{n+1} D_n - c_{n+1} b_n D_{n-1}$, pa je zaista $F(n+1) = F(n) + F(n-1) = F_n + F_{n-1} = F_{n+1}$. Na osnovu prethodnog za računanje determinante D_n potrebno je $F_n - 1$ sabiranja i $(n-1)F_n$ množenja. Sveukupno, koristi se $F_n - 1 + (n-1)F_n = nF_n - 1$ elementarnih operacija. Rešavajući FIBONACCIjevu diferecnu jednačinu nalazimo eksplicitan oblik:

$$F(n) = F_n = \frac{1}{\sqrt{5}} \left(\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right)^n - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^n \right).$$

Kompleksnost algoritma je reda $O(nC^n)$, gde je $C = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$.

¹koji predstavlja LAPLACEov razvoj determinante